

Jordi Pujol
Entre el dolor
i l'esperança

Entrevista de Vicenç Villatoro

SUMARI

En temps de recés. O d'apartament	9
Introducció	11
1. TEMPS DE CANVIS	17
2. CATALUNYA, ESPANYA	29
3. VIGÈNCIA DEL NACIONALISME	95
4. EL CAS PUJOL	149
5. ACTIUS A PRESERVAR	215
6. EUROPA I EL MÓN	275
7. I ARA QUÈ?	321

EN TEMPS DE RECÉS. O D'APARTAMENT

JORDI PUJOL SOLEY

Apartar-se no vol dir restar al marge de tot. Ni vol dir indifèrència. Vol dir que a un no li pertoca tenir un paper actiu o assumir responsabilitats importants en qüestions especialment sensibles. I aquest és avui el meu cas en temes de caràcter polític, econòmic i social. Temes concrets i puntuals i temes de caràcter general. En el tema fins i tot del gran repte que Catalunya com a societat i com a ens polític a hores d'ara té plantejat.

I, de fet, durant més de cinc anys la meva presència pública ha estat molt, molt escassa. Quasi nul·la. I de poc voltatge. I ho continuarà sent. Sobretot en l'àmbit de les decisions polítiques.

Mantenir aquesta posició de distància respecte a la vida política i social (la de casa nostra, la d'Espanya i la d'Europa) no és fàcil, si no és que et tanques amb pany i forrellat. I si no es cau en una actitud de desinterès radical pel que durant molts anys s'ha pensat, s'ha fet, s'ha dit i s'ha defensat. També és difícil que en la societat catalana no hi hagi gent que es preguntin què en deuen pensar d'això en Pujol. Ara l'opinió que es pugui tenir de mi està tacada, però més de quaranta anys de contribució al desenvolupament de Catalunya com a nació, com a societat, com a economia, en conjunt com a projecte col·lectiu, no poden ser simplement negligits. Un desenvolupament al qual molta gent i molt diversa —no sempre coincident però al capdavall sumant— va contribuir.

Per tant és lògic —i encara més en el moment incert que viu Catalunya— que molta gent demani informació sobre qüestions relacionades amb aquests quaranta-cinc anys. Del 1975 al 2015 o 2020. A qui sigui. A molta gent i molt diversa.

També s'entén que en aquest context general a mi se'm facin preguntes més centrades en la meva persona, en el meu pensament, en el meu projecte; en els meus encerts i les meves falles, polítiques i personals; en les meves alegries i les meves decepcions, els meus èxits i els meus fracassos. I per què, malgrat les falles personals i d'àmbit col·lectiu, continuo creient en el nostre país.

Per tot plegat m'he avingut a contestar algunes preguntes que van més enllà del que vaig dir a les *Memòries*. Ni que sigui perquè d'ençà que les vaig escriure han passat moltes coses, socialment i col·lectiva, però també en el pla personal. És dintre de mi mateix, sobretot, que algunes coses importants poden haver anat canviant. Per als qui llegeixin aquest llibre, he de fer una observació. Es tracta de converses mantingudes durant un període llarg de temps. I hi treuen el cap reflexions que, en bona part, van ser fetes durant els anys 2017 i 2019; per tant, fora de temps per als qui ho llegeixin després de l'any 2020. Parlen en futur o present de fets, situacions o estats d'ànim que ara ja han passat. I potser requeriran un cert esforç de resituació, o se'n rebaixarà l'interès. En tot cas, durant aquest llarg període s'han produït fets que m'obliguen a mi mateix a interrogar-me, de vegades sobre temes personals, però també polítics i col·lectius. És una interrogació l'objectiu de la qual no és només informar des de la superfície. Tot i que sempre queda un replec de l'ànima en què el tracte és directe amb Déu.

INTRODUCCIÓ

VICENÇ VILLATORO

En aquests darrers anys, d'esdeveniments tan intensos en la política i en la societat catalana, espanyola i europea, Jordi Pujol, qui va ser durant molts anys president de la Generalitat de Catalunya i líder de la coalició governant, en ocasions amb majoria absoluta, s'ha mantingut en una posició de discreció i de silenci en l'esfera pública. Quan va deixar la primera línia política, va manifestar que s'havia enretirat, més que no pas retirat, i que seguia els esdeveniments amb interès i opinió pròpia. Però sobretot, després del comunicat en què va fer saber l'existència, a Andorra, d'una deixa del seu pare per als fills no declarada a les autoritats fiscals espanyoles, aquest enretirament i aquest silenci es van fer més profunds. En aquest llarg i intens període s'ha parlat força de Jordi Pujol. Però Jordi Pujol ha parlat molt poc. I som moltes les persones a Catalunya que tenim interès i curiositat per conèixer les seves opinions sobre el que passa i el que ha passat, la seva mirada renovada d'un món en transformació —Catalunya, Espanya, Europa— i la seva versió dels esdeveniments que l'afecten personalment, a ell i a la seva família, i que han estat denominats periodísticament com el «cas Pujol». Tot i que enretirat, és obvi que les opinions i impressions de Pujol tenen interès, siguin quines siguin les consideracions polítiques o personals que cada ciutadà pugui tenir d'ell. Perquè Pujol és un polític amb opinions, i opinions fortes. I tothom, fins i tot els seus adversaris, li reconeix un criteri propi, una formació i

una informació que fan que aquestes opinions mereixin ser escoltades.

Per això, quan la conjunció de diverses iniciatives editorials va obrir la possibilitat d'articular una llarga entrevista amb Jordi Pujol, i per tant de sentir la seva veu sobre alguns d'aquests esdeveniments històrics, vaig acceptar l'oportunitat com un privilegi, tot i ser conscient de les dificultats. Unes dificultats que, en la major part, cal atribuir al moment especial en què Jordi Pujol afronta aquesta mirada al món i les preguntes que li planteja, amb una causa oberta contra ell i la seva família, amb un degoteig d'informacions periodístiques sobre ells, sovint de fonts incertes. I a més, entre altres factors de caràcter personal, en els moments al voltant de fer noranta anys. Entre el privilegi i la dificultat, entre la curiositat i les circumstàncies excepcionals que l'envolten, d'aquesta oportunitat neix l'entrevista que ocupa la part central del llibre que el lector té a les mans. En tot cas, era una oportunitat més enfocada a dibuixar les grans línies d'opinió de Jordi Pujol sobre aquests anys que no pas a respondre amb detall les polèmiques periodístiques més concretes i conjunturals, tant pel que fa a les qüestions que l'afectaven de manera personal —el seguit de notícies o de filtracions sobre el «cas Pujol»— com als constants estira-i-arroses quotidians del Procés i de les reaccions que anava provocant. Al llarg de l'entrevista, en tot moment vaig tenir la sensació que Pujol tenia més interès a parlar de cara a la història que no pas de cara als titulars dels diaris de l'endemà. Em va semblar comprensible, i això ha orientat les converses.

Aquesta entrevista amb el president Jordi Pujol és el resultat d'una trentena llarga de trobades i converses que vam mantenir entre el febrer del 2019 i el juny del 2020, a les quals el president va aportar també reflexions i correspondència dels mesos anteriors, un temps després, per tant, de la seva

confessió pública sobre el manteniment d'un compte a Andorra. Aquest llibre n'és el resultat, però no n'és la transcripció en un sentit estricte. En el decurs d'aquesta trentena de trobades vaig plantejar al president Pujol una sèrie àmplia de preguntes i repreguntes, que el president va anar contestant, de vegades amb un format d'entrevista pura, amb els enregistraments corresponents; de vegades a través d'una correspondència escrita sobre aquestes qüestions; de vegades resumint converses més llargues; de vegades fent servir també, per centrar i resumir la seva resposta, textos elaborats per ell mateix amb anterioritat, alguns d'inèdits i d'altres de molt escassa difusió. L'objectiu de l'entrevista és oferir, d'una manera al més endreçada, àmplia i precisa possible, la versió de Jordi Pujol de les grans línies dels esdeveniments públics i privats que l'afecten i que afecten el país, així com de l'evolució general de les relacions internacionals, després d'aquella seva confessió pública. El llarg temps de gestació d'aquest text ha fet que durant tot el període s'hagin anat produint esdeveniments nous, que no sempre s'han pogut recollir, amb els naturals canvis d'estat d'ànim i de perspectiva. No és el retrat d'un moment precís, sinó que les preguntes i respostes se situen en moments canviants, que el lector endevinarà per la persistència d'alguns desajustos cronològics inevitables. En demano disculpes, però no he sabut trobar una fórmula millor.

El llibre que recull aquesta llarga entrevista és, de fet, una doble iniciativa editorial, que buscava precisament obtenir aquesta versió del president Pujol dels últims anys de vida personal i col·lectiva. Quan es planteja que l'entrevista és el millor gènere per aconseguir-ho, l'entrevistador i l'entrevistat pactem unes mínimes regles del joc. La primera és que, en l'entrevista, el president Pujol és el responsable de les seves respostes, i per tant podríem dir que n'és el propietari: ha de tenir la possibilitat de precisar-les i perfilar-les per reflectir de la ma-